

RIIGIKANTSELEI

EESTI TEGEVUSKAVA AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUSES OSALEMISEL 2016–2018

Tegevuskava täitmise lõpparuanne

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS JA TAUST	3
2.	TEGEVUSKAVA KOOSTAMISE JA ELLUVIIMISE PROTSESS	5
3.	SÕLTUMATU HINDAJA SOOVITUSED	7
4.	TEGEVUSKAVA LUBADUSTE ELLUVIIMINE	8
4.1	Kodanikukesksed avalikud teenused	8
	Lubadus 1: Suurendada kasutajate osalust avalike teenuste kujundamisel ja arendamisel	9
	1.1 e-Maksu-ja Tolliamet 2020	9
	1.2 Bürokratia vähendamine ja lihtsam riik – nullbürokratia projekt	12
4.2	Avatud ja kaasav poliitikakujundamine	17
	Lubadus 2: Suurendada kaasamist ja läbipaistvust poliitikakujundamisel	17
	2.1 Avatud valitsemise põhimõtete rakendamine kohalikul tasandil haldusreformi tulemusena	17
	2.2 Kaasavam poliitikakujundamine keskvalitsuse tasandil	20
	2.3 Avatum ja läbipaistvam seadusloome	22
	2.4 Riigiasutuste kaasamisvõimekuse ja vabaühenduste osalemisvõimekuse suurendamine poliitikakujundamisel	24
	Lubadus 3: Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja eelarveprotsessi kaasamist	26
	3.1 Kaasava eelarvestamise hoogustamine kohalikul tasandil	26
	3.2 Vabaühenduste rahastamise läbipaistvuse suurendamine	28
	Lubadus 4: Sotsiaalsete ja IKT teadmiste-oskuste arendamine infoühiskonna ja e-riigi võimalusi arvestades	31
	4.1 Osalusdemokraatia mõtestamine ja digipädevuste arendamine koolihariduses	31
5.	KOGEMUSTE VAHETAMINE JA ÕPPIMINE	34
6.	KOKKUVÕTE JA EDASISED SAMMUD	34

1. SISSEJUHATUS JA TAUST

Avatud valitsemise partnerlus (AVP)¹ on rahvusvaheline algatus, et suurendada avaliku võimu teostamise avatust, läbipaistvust ja kodanikukesksust ning kasutada selleks uusi tehnoloogiaid. Eesti on avatud valitsemise partnerluse ametlik osalejariik aastast 2012. Eesti peamine eesmärk AVPs osalemisel on suunata valitsuse ja kogu ühiskonna teravdatud tähelepanu riigijuhtimise kvaliteedile, õppida teiste riikide kogemustest ja jagada Eesti kogemusi teiste partnerluses osalevate riikidega.

Avaliku võimu teostamise arendamisel on Eesti järginud avatuse ja läbipaistvuse põhimõtteid, luues vastava õigusliku raamistiku ja kasutades avalikus halduses laialdaselt nüüdisaegseid tehnoloogilisi lahendusi. Sarnaselt teiste Põhjala riikidega on Eesti eesmärk rakendada avatuse, läbipaistvuse ja kaasatuse põhimõtteid poliitikakujundamises läbivalt.

30. juunil 2016 kinnitas valitsus **AVP tegevuskava aastateks 2016-2018**.² Tegevuskava koostamist ja elluviimist vedas valitsusamet, Riigikogu, kohaliku omavalitsuse üksuste ja vabähenduste esindajatest moodustatud koordineeriv kogu. Oluliseks partneriks oli vabähenduste esindajatest koosnev AVP ümarlaud.

Tegevuskava keskendus kahele prioriteedile:

1. Kodanikukesksed avalikud teenused
2. Avatud ja kaasav poliitikakujundamine

Nende prioriteetide elluviimiseks kavandati kokku üheksa tegevust, mille täitmise eest vastutasid seitse erinevat riigiasutust partnerluses vabähendustega. Koordineerivale kogule ja AVP ümarlauale lisaks olid tegevuskava koostamisse ja seiresse kaasatud ka kõikide tegevuste elluviijad.

AVP 2016–2018 tegevuskavaga antud lubadused aitavad edendada kõiki AVP põhimõtteid – toetada avatuse ja vastutuse tugevdamiseks läbipaistvust, osalust, avaliku võimu vastutust ning tehnoloogiat ja innovatsiooni. Eesti prioriteetidid avatud valitsemise edendamisel on olnud kõikides senistes tegevuskavades sarnased: avatud ja kaasav poliitikakujundamine ja kodanikukesksete avalike teenuste arendamine on olnud alati fookuses. Rõhku on pandud ka avaliku raha kasutamise läbipaistvusele.

Avatud valitsemise põhimõtete rakendamist toetavad ka teised arengu- või tegevuskavad, milles kavandatud tegevusi AVP tegevuskava ei kajasta.

Ka AVP 2018–2020 tegevuskava jätkab kaasava ja läbipaistva poliitikakujundamise suunaga, mis on olnud Eesti prioriteediks kõikides tegevuskavades.

Käesoleva, AVP 2016–2018 tegevuskava elluviimise lõpparuande on koostanud Riigikantselei koostöös tegevuskavas kavandatud tegevuste elluviimist eestvedanud partneritega ja see hõlmab kogu kaheaastast rakendusperioodi³.

¹ Ingl. k. Open Government Partnership (OGP), <http://www.opengovpartnership.org/>

² https://riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/AVP/avp_2016-2018_tegevuskava.pdf

³ AVP 2016–2018 rakendusperiood oli 01.07.2016–30.06.2018.

Tabel 1: Eesti seniste AVP tegevuskavade prioriteetidid ja lubadused

2012–2014	2014–2016	2016–2018
Avalike teenuste arendamine	Kodanikust lähtuv avalike teenuste kujundamine ja osutamine	Kodanikukesksed avalikud teenused
<ul style="list-style-type: none"> Avalike e-teenuste arendamine Riigi infovarade andmine avalikku kasutusse 	<ul style="list-style-type: none"> Parandada avalike teenuste arendamise ja osutamise kvaliteeti Kasutada laialdaselt avaandmeid 	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada kasutajate osalust avalike teenuste kujundamisel ja arendamisel
<ul style="list-style-type: none"> Poliitika kujundamise suurem avatus ja ettenähtavus 	Kodanikke kaasavad ja avatud poliitikakujundamise protsessid	Avatud ja kaasav poliitikakujundamine
	<ul style="list-style-type: none"> Parandada poliitikakujundamises osalemise võimalusi Parandada osalemiseks tervikliku info kättesaadavust Tõsta valitsusasutuste ja valitsusväliste partnerite suutlikkust koostööd teha, huvirühmi kaasata ja osaleda 	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada kaasamist ja läbipaistvust poliitika-kujundamisel
	Läbipaistev riigieelarve ja finantsjuhtimine	
	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja arusaadavust 	<ul style="list-style-type: none"> Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja eelarveprotsessi kaasamist
Ametnikueetika edendamine		
Korruptsiooni ja huvide konflikti vältimine		

2. TEGEVUSKAVA KOOSTAMISE JA ELLUVIIMISE PROTSESS

Valitsuse otsusel vastutab AVP koordineerimise eest 2014. aasta märtsist **Riigikantselei**. Rahvusvahelisel areenil esindab Eestit Välisministeerium.

Tegevuskava elluviimist koordineerib riigisekretäri juhtimisel 2014. aastal moodustatud eri osaliste koostööfoorumina toimiv **AVP koordineeriv kogu**⁴, milles on esindatud valitsuse esindajad ja valitsusvälised partnerid, 2016. aastast ka riigikogu ja kohalike omavalitsuste esindajad. Seega kaasati 2016-2018 tegevuskava koostamisse ja elluviimisesse **varasemast märksa laiem osalejate ring**. Samuti laiendati koordineeriva kogu pädevust, sest tegevuskava järelevalvajast sai ka tegevuskava koostaja.

Koordineerivale kogule ja AVP ümarlauale lisaks olid tegevuskava koostamisse ja seiresse kaasatud ka kõikide tegevuste elluviijad.

Tegevuskava koostamise protsess

Tegevuskava koostamise ettevalmistusi alustati 2015. a detsembris, mil koordineeriv kogu leppis kokku uue tegevuskava koostamise põhimõtetes ja ajakavas. Tegevuskava koostamisel otsustati lähtuda fokuseerituse ja partnerluse põhimõttest. Viimane tähendab, et iga osaleja võtab endale tegevuskavas kohustusi. Riigikantselei veebilehel⁵ avalikustati tegevuskava koostamise protsessi kirjeldus koos pidevalt lisanduvate materjalidega, sh kõik koordineeriva kogu protokollid ja otsused.

Olles kaalunud eri osaliste esitatud ettepanekuid, otsustas AVP koordineeriv kogu 1. märtsil 2016 uue tegevuskava prioriteetsuunad: kodanikukesksed avalikud teenused ja kaasav poliitikakujundamine. Sellele eelnevalt korraldas Vabauhenduste Liit (EMSL) veebipõhise ideekorje probleemide väljaselgitamiseks ja prioriteetsuundade ettepanekuteks ning AVP ümarlaual arutati uue tegevuskava prioriteetsuundade kohta tehtud ettepanekuid. Riigikantselei korraldas arutelusid ja infovahetust riigiasutuste esindajatega, et koondada valitsuse ettepanekud.

Vastavalt koordineeriva kogu otsusele kogus Riigikantselei 15. aprillini avatud ideekorjega ettepanekuid, mida tuleks uues tegevuskavas prioriteetsuundade raames ära teha ja milliseid konkreetseid tegevusi ette võtta. Ideekorje korraldati veebipõhiselt avatuna kõigile, kes soovisid oma ettepanekuid teha. Ideekorje toimumisest andsime teada Riigikantselei pressiteatega ja sotsiaalmeedias, samuti palusime partneritel teavitada oma liikmeid ja sihtrühmi ideekorje toimumisest. Kõik ettepanekud esitati koordineerivale kogule ja avaldati Riigikantselei veebilehel.

27. aprillil 2016 otsustas koordineeriv kogu, millised ettepanekutest tegevuskavasse kavandada. Osade ettepanekute puhul peeti vajalikuks täiendavalt konsulteerida, kas AVP raamistik on sobivaim viis nende elluviimiseks. Täiendav konsulteerimine toimus kuni 13. maini.

Valminud tegevuskava eelnõu edastati tutvumiseks koordineerivale kogule 24. mail ning arutelu valminud tegevuskava projekti üle peeti koordineerivas kogus 1. juunil, kus otsustati teha veel viimased täpsustused tegevuskavasse ning saata tegevuskava avalikule konsultatsioonile ja ametlikule kooskõlastusringile.

⁴ <https://riigikantselei.ee/et/valitsuse-toetamine/avatud-valitsemise-partnerlus>

⁵ <https://riigikantselei.ee/et/valitsuse-toetamine/avatud-valitsemise-partnerlus/2016-2018-tegevuskava-koostamine>

Eelnõu oli 6.–18. juunini 2016 avalikul konsultatsioonil osalusveebis osale.ee. Avaliku konsultatsiooni kaudu laekusid lisettepanekud Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidult ning MTÜ-lt Eesti Haridusfoorum, millega võimaluse korral ka arvestati.

Ajavahemikul 6.–18. juunini oli eelnõu esitatud kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumidele, Eesti Linnade Liidule ja Eesti Maaomavalitsuste Liidule. Tegevuskava eelnõu kooskõlastasid Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Kaitseministeerium, Maaeluministeerium ja Keskkonnaministeerium. Haridus- ja Teadusministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega, paludes täpsustada HTM elluviidava tegevuse sõnastust.

Valitsus kinnitas tegevuskava 30. juuni istungil, misjärel see edastati AVP rahvusvahelisele sekretariaadile.

Tegevuskava elluviimise protsess

Partnerluse tegevuskava elluviimise koordineerija oli AVP koordineeriv kogu.

Tegevuste elluviimise jälgimiseks sai koordineeriv kogu kokku kolmel korral:

- 21. septembril 2016 arutati tegevuskava elluviimise korraldust ning iga-aastaste aruannete koostamisest otsustati liigse koormuse tõttu loobuda. Selle asemel otsustati keskenduda tegevuskava elluviimisele ning ülevaadetele koordineerivas kogus⁶.
- Juunis 2017 anti koordineerivale kogule ülevaade tegevuskava elluviimisest⁷.
- Veebruaris 2018 anti koordineerivale kogule uus ülevaade tegevuste elluviimisest ning otsustati, et edaspidi tuleks mitmetunniste ülevaadete asemel avaldada regulaarseid ülevaateid tegevuste elluviimise seisust veebis⁸. Lisaks arutati sõltumatu hindaja esmast hinnangut 2016.–2018. aasta tegevuskava koostamise ja elluviimise kohta.

⁶ <https://riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/AVP/avp21.09.2016.pdf>

⁷ <https://riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/AVP/avp20.06.2017.pdf>

⁸ <https://riigikantselei.ee/et/valitsuse-toetamine/avatud-valitsemise-partnerlus/tegevuskava-2016-2018>

3. SÕLTUMATU HINDAJA SOOVITUSED

2016-2018 tegevuskava koostamise ja elluviimise kohta tegi sõltumatu hindaja (*independent reporting mechanism ehk IRM*) 2015. aastal hindamisaruande⁹. Järgnev tabel annab ülevaate, kuidas arvestati sõltumatu hindaja võtmesoovitusi AVP 2016–2018 tegevuskava koostamisel.

Tabel 2: 2015. aasta IRM raporti võtmesoovitused ning nendega arvestamine uue tegevuskava koostamisel

IRM võtmesoovitused	Nende järgimine 2016–2018 tegevuskava koostamisel
1. Riigikantseil jätkata AVP tegevuskava ja protsessi proaktiivset ja regulaarset kommunikatsiooni. Pühendada piisavalt aega kaasava protsessiplaani kujundamisele ning optimeerida teavituskanaleid AVP väljunditest ja tulemustest selgemaks teavitamiseks.	Tegevuskava koostamist alustati aegsasti, 2015. a detsembris. Riigikantselei veebilehel avaldati AVP koordineerivas kogus kokkulepitud tegevuskava koostamise protsess koos pidevalt lisanduvate materjalidega, sh kõik koordineeriva kogu protokollid ja otsused. Ideekorje korraldati veebipõhiselt avatuna kõigile. Ideekorje toimumisest anti teada nii Riigikantselei pressiteatega kui ka sotsiaalmeedias ning partnerite infokanalites. Kõik ettepanekud esitati koordineerivale kogule ja avaldati Riigikantselei veebilehel. Tegevuskava läbis avaliku konsultatsiooni. 2016. aastal hakati avaldama tegevuskava edenemise kirjalikke ülevaateid veebis.
2. Eesti AVP protsess vajab rohkem kõrge-tasemelist poliitilist tuge, et tõugata tagant suuremat osalust AVP protsessis, eriti varases faasis. Riigikantselei peaks leidma kaasamõtlejaid ja eestkõnelejaid erinevatest valdkondadest ja valitsemistasanditelt.	Eesti on olnud väga kõrgetasemeliselt esindatud AVP tippkohtumistel. 2016. a detsembris AVP tippkohtumisel Pariisis juhtis Eesti delegatsiooni president Kersti Kaljulaid. 2018. a juulis juhtis Eesti delegatsiooni riigihalduse minister Janek Mäggi. Käesoleva tegevuskava koostamisse ja elluviimisse kaasati varasemast märksa laiem osalejate ring –partnerluses osalesid ka parlamendi ja kohalike omavalitsuste esindajad.
3. Järgida tegevuskava koostamisel SMART loogikat: tegevused peaksid olema asjakohased, konkreetsed, mõõdetavad, saavutatavad ja ajaliselt ohjatud. Kõik tegevused peaksid sisaldama selgeid baastasemeid, sihttasemeid, indikaatoreid ning selgitusi, kuidas on tegevused seotud teiste avaliku sektori algatustega.	Iga tegevuse juures oli sarnase malli järgi välja toodud tegevusega seotud hetkeolukord ning eesmärk, mida tegevusega soovitakse saavutada. Samuti olid iga tegevuse juures välja toodud konkreetsed sammud ja ajakavaeesmärkideni jõudmiseks.
4. Järgmine tegevuskava peaks keskenduma vähematele ning ambitsioonikamatele reformidele. Seada tegevustele ambitsioonikad eesmärgid ning fookuseerida enam sellele, kuidas AVP tegevuskava	Tegevuskava koostamisel järgis koordineeriv kogu fookuseerituse põhimõtet. Valminud tegevuskava keskendus väiksemale arvule prioriteetidele, lubadustele ja tegevustele kui varasemad tegevuskavad. Varasema kolme prioriteedi, kuue lubaduse ja 23 tegevuse asemel keskendus tegevuskava kahele prioriteedile,

⁹ https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Estonia14-15_English_Final_0_0.pdf

<p>saaks anda lisandväärtust avatud valitsemisel Eestis.</p>	<p>neljale lubadusele ja üheksale tegevusele. Tegevuskavaga lisati tegevustele ambitsiooni – näiteks alustati avatud valitsemise partnerluse rakendamist ka kohalikul tasandil. Mitmed tegevuskava tegevused oleks ära tehtud ka ilma AVP tegevuskavata, kuid AVP tegevuskava andis nende tegevuste elluviimisele partnerluse mõõtme.</p>
<p>5. Tegevuskava peaks keskenduma Eestile prioriteetsetele avatud valitsemise teemadele. Lisaks protsessi käigus huvirühmade poolt välja pakutavatele prioriteetidele võiksid võimalikud prioriteedid olla korruptsioonivastane võitlus, avaliku sektori eetika ning olulised avalikud teenused nagu tervishoid ja haridus. Tegevuskava peaks olema kooskõlas Eesti EL nõukogu eesistumise prioriteetidega.</p>	<p>Tegevuskava keskendus Eestile prioriteetsetele avatud valitsemise teemadele ning lepidi valitsusasutuste, vabaühenduste, parlamendi ja kohalike omavalitsuste esindajate vahel kokku AVP koordineerivas kogus. Avalike teenuste arendamine oli tegevuskavas sees ühe prioriteedina. Ideekorjes avaliku sektori eetika teemal tegevuskavasse tegevusi ei esitatud. Korruptsioonivastase võitluse valdkonna kohta sidusrühmad tegevuskavasse ettepanekuid ei esitanud, sest korruptsioonivastast võitlust juhitakse eraldi korruptsioonivastase strateegia kaudu. Eesti EL nõukogu eesistumise prioriteetidega tegevuskava vastuolus ei olnud.</p>

4. TEGEVUSKAVA LUBADUSTE ELLUVIIMINE

2016–2018 tegevuskava keskendus kahele prioriteedile.

1. Kodanikesksed avalikud teenused
2. Avatud ja kaasav poliitikakujundamine

Nende prioriteetide elluviimiseks anti neli lubadust ning kavandati üheksa tegevust.

Järgnev peatükk annab ülevaate, mida tegevuskavas teha lubati (hallil taustal) ning annab hinnangud tegevuste rakendamisele ja tulemuslikkusele (valgel taustal).

4.1 KODANIKUKESKSED AVALIKUD TEENUSED

1. prioriteet:
Kodanikesksed
avalikud teenused

1. lubadus:
Suurendada kasutajate osalust avalike teenuste kujundamisel ja arendamisel

Tegevused:
1.1. e-Maksu- ja Tolliamet 2020
1.2. Bürokratia vähendamine ja lihtsam riik

LUBADUS 1: SUURENDADA KASUTAJATE OSALUST AVALIKE TEENUSTE KUJUNDAMISEL JA ARENDAMISEL

1.1 e-Maksu-ja Tolliamet 2020		
Tegevuse alguse ning lõpu kuu Tegevustega alustati enne tegevuskava algust. Uus e-MTA valmib 2020. a		
Vastutaja	Maksu- ja Tolliamet	
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Kõik ministeeriumid
	Valitsusvälised partnerid	Tööandjate Keskliit, Kaubandus-Tööstuskoda, ettevõtted
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Maksu- ja Tolliameti (edaspidi <i>MTA</i>) praegune iseteeninduskeskkond „e-maksuamet/e-toll“ on loodud ca 16 ¹⁰ aastat tagasi, olles praeguseks tehnoloogiliselt ja funktsionaalselt vananenud, ning see omakorda on takistuseks uute vajalike funktsioonide ja nüüdisaegsete lahenduste realiseerimisel (nt nutilahendused, keelevelikud, masin-masin liidesed)	
Tegevuse kirjeldus	<p>MTA uut iseteeninduskeskkonda arendatakse eesmärgiga muuta andmete esitamine riigile ning avalik-õiguslike nõuete tasumine maksumaksjale (residendid, mitteresidendid, sh e-residendid) lihtsaks, ülevaatlikuks, keskseks ja kontaktivabaks, toetades reaalarajas majanduse (<i>real-time-economy</i>) lahenduste arengut.</p> <p>Kui praegused e-teenused on arendatud ametnikukeskselt, siis uus iseteeninduskeskkond peab vastama väga erinevate kasutajate – raamatupidaja, suurettevõtte juhi, väikeettevõtja, kodaniku, e-residendi – vajadustele ja ootustele. Oluline on toetada innovaatilist ettevõtluskeskkonda ja anda ettevõtjale kindlus, et maksuhaldur on maksustamise küsimustes esmane abimees. Uued e-teenused peavad võimaldama täita maksukohustusi võimalikult lihtsalt ja minimaalse kuluga ettevõtjale, samuti riigile.</p> <p>Et toetada Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimelisust, peavad uue e-maksuameti teenused olema mitmekeelsed ning mobiilsed, st rakendusi arendatakse dünaamilise veebidisainina (<i>responsive design</i>). Kõik MTA e-teenused kakkavad olema sarnase väljanägemise ja kasutusloogikaga, mis lihtsustab maksumaksjal eri teenuste kasutamist</p>	
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	1) Suurendame e-keskkonnas pakutavate avalike teenuste ulatust ning kuluefektiivsust, lähtudes teenuste pakkumisel tegelikest vajadustest ning riigi üldistest huvidest ja laiematest eesmärkidest tervikuna, mitte ainult	

¹⁰ Aruande koostamise hetkeks 18 aastat tagasi.

	<p>MTA-le praegu põhimäärusega pandud võtmevaldkondadest.</p> <p>2) Algatame riigisisest ja riikidevahelist koostööd maksu- ja tolliteemadega seotud teenuste vallas, ühtlustades IKTD nutikalt kasutades avalike teenuste pakkumise kvaliteeti.</p> <p>3) Kaasame teenuste loomisse kõiki huvirühmi, lähtudes kasutajavaatest, sealjuures pöörame enim tähelepanu sellele, et kasutaja saaks ühe teenuse ühekordse kasutamise tulemusel lahendada küsimused, mis on seotud rohkem kui ühe asutuse teenusega.</p> <p>4) Toetame Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimelisust, muutes e-MTA teenused ja neid toetavad tööprotsessid mitmekeelseks ning mobiilseks, luues uusi rakendusi dünaamilise veebidisainina (<i>responsive design</i>), mis on otseselt vajalik Eestis hea investeerimiskeskonna tagamiseks</p>			
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Teenused. Aruandlus			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
			X	
Tulemuste kirjeldus	<p>Maksu- ja Tolliameti tegevus on edenenud ootuspäraselt. Lõppkasutajatega koostöös on loodud võimalikult mugav ja funktsionaalne e-teenuste prototüüp. Kirjeldatud on uue keskkonna nõuded ning loodud testkeskkond.</p> <p>Isikute halduse, kasutajate halduse, makseviiside ning nõuete keske halduse arendamisse on kaasatud lõppkasutajaid ning saadud tagasisidet arvestatakse edasises arendustöös. Rakendunud on ka pangakonto tehingute alusel maksustamise arenduse esimene osa, mis võimaldab ettevõtetel palkade ülekandmisel automaatselt tasuda ka tööjõumaksud. Uue maksuameti töölaua osi saab kasutama hakata 2019. aasta kevadel</p>			
Järgmised sammud	Arendustega jätkatakse. Järk-järgult saavad ka kasutajad keskkonna eri arenduse osi kasutama hakata. Uus e-MTA valmib 2020. a			
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis	
1. Uue süsteemi ülesehitamiseks tehakse Maksu- ja Tolliameti (MTA) IT-süsteemide platvormide tehnilised analüüsid.	01.2016	06.2016	Täidetud. MTA stiiliraamat on välja töötatud, selle alusel on loodud kujunduskomponent, mida	

<p>- Koostöös lõppkasutajatega luuakse e-teenuste kujundus selleks, et kasutajatel oleks uut MTA iseteeninduskeskkonda ja selle teenuseid edaspidi võimalikult mugav ja lihtne kasutada</p>			<p>kasutatakse kõigis MTA IT-arendustes. Riigi Infosüsteemi Amet levitab loodud stiiliraamatut ja kujunduskomponenti, et neile riigis laiemat kasutust pakkuda</p>
<p>2. Kasutusvajadused analüüsitakse läbi koostöös lõpptarbijaga, küsides eri liitudelt ja ettevõtjatelt infot nii vahetute kohtumiste käigus kui ka soovitusindeksi meetodi tulemusena. - Luuakse testkeskkonnad ja tootekeskond uute loodavate arenduste tarbeks. - Koostöös ITga töötatakse süsteemidele välja uued mittefunktsionaalsed nõuded</p>	<p>07.2016</p>	<p>12.2016</p>	<p>Täidetud. Uued testkeskkonnad ja tootekeskond on loodavate arenduste tarbeks loodud ning mittefunktsionaalseid nõudeid on uuendatud koostöös Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega</p>
<p>3. Kesksete komponentidena luuakse isikute haldus, kasutajate haldus, uued makseviisid, nõuete keskne haldus. Lõppkasutajatele antakse testida valminud prototüübid. Edasises arendustegevuses arvestatakse saadud tagasisidet</p>	<p>01.2017</p>	<p>12.2017</p>	<p>Täitmisel. Isikute halduse, kasutajate halduse, uue autentimislahenduse ning pääsuõiguste ja volituste lahenduse tööd on arendusfaasis, tootesse planeeritakse minna 1. etapiga sügisel 2018 ning 2. etapiga kevadel 2019. Uued makseviisid on arendatud Teekasutustasu projekti raames</p>
<p>4. Minnakse üle andmepõhisele maksustamisele, deklaratsioonide esitamine viiakse võimalikult minimaalseks. Selleks muudetakse vastavaid õigusakte, suheldakse aktiivselt ettevõtjatega, kes on teenuse lõpptarbijad</p>	<p>01.2018</p>	<p>12.2018</p>	<p>Täitmisel. Selgitamisel on võimalik deklaratsioonide esitamise kaotamise ulatus. Samas rakendatakse IT-arenduste tegemisel masin-masin liides kohtades, kus see õigusaktide mõttes on võimalik. Täpsem analüüs annab 2018. a lõpuks selgema arusaama rakendamise ulatusest</p>
<p>5. Rakendatakse uus platvorm (vabavaraline) ja uus MTA infosüsteemide arhitektuur</p>	<p>01.2018</p>	<p>06.2018</p>	<p>Täidetud. Uus platvorm on rakendatud ja MTA infosüsteemide arendustes kasutatakse uut arhitektuuri</p>

1.2 Bürokratia vähendamine ja lihtsam riik – nullbürokratia projekt

Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.06.2015–31.12.2018 ¹¹		
Vastutaja	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Rahandusministeerium, Justiitsministeerium, Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium. Täiendavalt kaasati Siseministeerium, Maaeluministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium
	Valitsusvälised partnerid	Eesti Pank, Haigekassa, Kaubandus-Tööstuskoda, Tööandjate Keskliit, Teenusmajanduse Koda
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Ebavajaliku bürokratia vähendamine ettevõtetele riigiga suhtlemisel, et võimaldada ettevõtetal riigiga suhtlemisele aja ja ressursside kulutamise asemel keskenduda oma põhitegevusele	
Tegevuse kirjeldus	<p>Valitsuse eesmärk on vähendada kodanikele ja ettevõtetele riigiga suhtlemisel tekkivat bürokratiat.</p> <p>Nullbürokratia algatus kujunes välja nelja ministri ühispöördumisest ettevõtjatele, millega paluti ettepanekuid aruandluse ja andmete vajaduse kriitiliseks ülevaatamiseks. Palvele vastasid ettevõtjad 252 ettepanekuga, kus ja mil moel aruandluskoormust ja küsitavaid andmeid vähendada. Ettevõtetele bürokratia vähendamise arutelude käigus selgus suur vajadus tegeleda ka nende ettevõtetele õigusaktidest tulenevate nõuete vähendamisega, mis lähevad kaugemale bürokratia vähendamisest – ettepanekud, mis eeldavad poliitika muudatusi, ning tegevuslubadega kaasnevad infokohustused ja nõuded. Ettevõtjatelt kogutud bürokratia vähendamise ettepanekute kõrval algatas riigihalduse minister nullbürokratia all täiendavalt riigivalitsemise reformi raames ka avaliku sektori sisese bürokratia kriitilise ülevaatuse. Rakkerühm on loonud ka võimaluse uute ettepanekute esitamiseks, millest väljapaistvaim on Tööandjate Keskliidu algatatud välistööjõu nullbürokratia projekt majanduskasvuks vajaliku välistööjõu Eestisse toomist takistava bürokratia vähendamiseks.</p> <p>Ettepanekute elluviimiseks ja selle toetamiseks moodustas Vabariigi Valitsus rakkerühma, mille eesmärgiks on</p>	

¹¹ Algselt 30.04.2018. Valitsuse otsusega pikendati tähtaega.

	<ul style="list-style-type: none"> • vähendada ettevõtetele kehtestatud bürookraatlike nõudeid riigiga suhtlemisel, riigiga suhtlemine peab muutuma senisest märgatavalt lihtsamaks ja vähem koormavaks; • muuta bürokraatia vähendamine püsivaks eesmärgiks (pidev bürokraatia vähendamise ettepanekute kogumine ja nõuete vähendamine); • analüüsida ja teha ettepanekuid ettevõtetele õigusaktidest tulenevate nõuete vähendamiseks ning avaliku sektori sisese bürokraatia vähendamiseks. <p>Arvestades kõikide tegevussuundade kaupa laekunud ettepanekuid ja tegevusi, on rakkerühm tegelenud enam kui 1300 ettepanekuga, otsides võimalusi nende elluviimiseks. Rakkerühm toimib eri partnerite koostööfoorumina, koordineerides ettepanekute elluviimist</p>
<p>Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?</p>	<p>Tagada ettevõtjate organisatsioonide tehtud bürokraatia vähendamise ettepanekute elluviimine ning ettevõtjatele riigiga suhtlemisel ja õigusaktide nõuetest tekkiva koormuse ning avaliku sektori sisese bürokraatia pideva vähendamise mehhanismi väljatöötamine ja rakendamine.</p> <p>Bürokraatia vähendamiseks koguti algselt ettepanekuid ettevõtjatelt, kuid ettepanekute tegemine on pidevalt avatud kõigile. Selle lihtsustamiseks loodi ka veebipõhine võimalus bürokraatia vähendamise ettepanekute pidevaks esitamiseks ning koostöös ettevõtjatega on kogutud ettepanekuid ja koordineeritud nende elluviimist.</p> <p>Eri valitsusväliste partnerite ja valitsusasutuste esindajad on kaasatud ka ettepanekute rakendamise eest vastutava rakkerühma töösse. Ministeeriumid analüüsisid seni esitatud ettepanekuid ning otsustasid koos ettevõtjate esindajatega, millised ettepanekud on võimalik täielikult ja millised osaliselt ellu viia. Iga ministeerium koostas ettepanekute elluviimise plaani.</p> <p>Ettepanekud, mis eeldavad suuremaid muutusi kui bürokraatia vähendamine, vaadatakse läbi eraldi. Nende ettepanekute elluviimise arutamiseks ning bürokraatia edasiseks vähendamiseks (nt valdkonnapõhised erinõuded) korraldatakse kohtumisi ministrite ja ettevõtlusorganisatsioonide tasemel</p>
<p>Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab</p>	<p>Avalike teenuste arendamine (kliendikesksus, avaliku sektori tõhustamine), avalike ressursside efektiivsem kasutamine</p>
<p>Lisainfo</p>	<p>-</p>

Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
			X	
<p>Tulemuste kirjeldus</p>	<p>Ettevõtjate ettepanekutest on praeguseks ellu viidud 92 riigiga suhtlust lihtsustavat ettepanekut, mis moodustab 56% kõigist ellu viia lubatud ettepanekutest. Kolmandik ettepanekutest otsustati rakendada suuremate projektidega, mis lähevad bürokraatia vähendamisel kaugemale ideekorje raames tehtud ettepanekutest. Olles lahendustena komplekssemad, realiseerub osa neist alles aastatel 2019–2020. Näiteks üheks mahukamaks algatuseks on Maksu- ja Tolliameti, Statistikaameti ning Eesti Panga ühisalgatus Aruandlus 3.0, millega vaadatakse kriitiliselt üle andmevajadus ja luuakse võimalused aruandluseks vajalike andmete automaatseks liikumiseks. Mahukas on ka keskkonnaotsuste süsteemi KOTKAS arendamine, kuhu koondatakse kogu keskkonnalubadega seonduv menetlus loa taotlemisest ja riigilõivu tasumisest keskkonnatasu deklareerimise ja aastaaruannete koostamiseni.</p> <p>Nullbürokraatia teise suuna eesmärgiks on kaotada majandustegevust põhjendamatult piiravad erinõuded, et lihtsustada turule pääsemise nõudeid ja muuta erinõuetega tegevusaladel ettevõtete tegevuskeskkond lihtsamaks ja ettevõtlusele vähem kulukaks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium selgitas välja erinõuetega tegevusaladel seadustega kehtestatud nõuded ja iga ministeerium, kelle haldusallas on erinõudeid kehtestatud, analüüsis vähemalt ühe tegevusloakohustusega valdkonna erinõudeid, et hinnata, kas majandustegevusele seatud nõuded on eesmärgipärased ja vajalikud taotletava olulise avaliku huvi suhtes või on võimalik nõudeid vähendada või lihtsustada. Kokku 14 analüüsitud valdkonnast leiti 12-s lihtsustusvõimalusi, millest neljas on lihtsustused juba jõustunud.</p> <p>Kolmanda suunana on avaliku sektori siseselt lihtsustatud töö- ja teenusprotsesse. Ellu viia lubatud 418 ettepanekust on teostatud 39%. Näiteks haldusmenetluse seaduse muudatusega 06.12.2017 kaotati kohustus küsida isiku igakordset nõusolekut haldusakti digitaalseks kättetoimetamiseks ning kaotati digitaalallkirjastamise nõue teatud autenditud keskkondades. Paber kandjal asjaajamiselt digitaalsele ülemineku näideteks on riigihangete register, ehitisregister, sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister STAR, SAP. 14.06.2017 vastuvõetud uue riigihangete seadusega muudeti lihthanke reeglid märgatavalt paindlikumaks, tõsteti lihthanke piirmäär, lihtsustati raamlepingute aruandlust ning kaotati kohalike maksude puudumise tõendi esitamise</p>			

	nõue, kui kohalikke makse ei ole kehtestatud. Riigihangete korraldamine konsolideeriti mitmetest ministeeriumidest ja valitsemisala asutustest Riigi Tugiteenuste Keskusesse		
Järgmised sammud	Rakkerühma tegevust pikendati 2018. aasta lõpuni, et võimalikult paljud head ettepanekud ellu viidud saaks		
Teetähiste saavutamine* (ennekõike ettevõtjate ettepanekute elluviimine)	Algus	Lõpp	Täitmise seis
1. Ettepanekute kogumine ettevõtlusorganisatsioonidelt ja ettevõtelt bürokraatia vähendamiseks	Juuni 2015	Oktoober 2015	Täidetud. Detsembriks 2015 vastasid ettevõtjad nelja ministri üleskutsule 252 ettepanekuga. Ettepanekuid on võimalik esitada ka täiendavalt, nt tööandjate välistööjõu algatus.
2. Ettepanekute analüüs valitsusasutuste poolt	November 2015	Jaauar 2016	Täidetud. Ministeeriumid analüüsisid saabunud ettepanekute elluviimise võimalusi. Esimene osa ettepanekutest analüüsiti aprilliks 2016 ning teine osa septembriks 2016
3. Bürokratia vähendamise ettepanekute elluviimise kohta otsuste tegemine	Veebruar 2016	Märts 2016	Täidetud. Aprillist septembrini 2016 vaadati ministrite komisjonis koos ettevõtjate esindajatega üle ja kiideti heaks elluviimise plaan
4. Organisatsioonipõhiste kavade (projektide) väljatöötamine bürokraatia vähendamise ettepanekute elluviimiseks	Aprill 2016	Aprill 2017	Täidetud. Ministeeriumid koostasid plaanid oma vastutusalasse jäävate ettepanekute elluviimiseks. Ettepanekute elluviimine jätkub
5. IT-arenduste taotluste väljatöötamise koordineerimine	Aprill 2016	September 2017	Täitmisel. Vajaduse korral on pidevalt toetatud IT-arenduste taotluste väljatöötamist
6. Bürokratia vähendamise monitori väljatöötamine ja käivitamine	Mai 2016	Juuni 2017	Täitmisel. Loodud on ettepanekute saatmise võimalus veebi kaudu: https://www.mkm.ee/et/nul/burokraatia

			Samas veebis antakse ka ülevaateid ettepanekute täitmise seisust
7. Vahearuanne valitsusele bürokraatia vähendamise ettepanekute elluviimise seisust	Jaanuar 2017	Märts 2017	Täidetud. Valitsus võttis aruande teadmiseks
8. Tegevuslubadest tulenevate erinõuete vähendamise prioriteetide kokkuleppimine ja vähendamise käivitamine	Mai 2016	Märts 2018	Täitmisel. Ministeeriumid, kelle haldusalas on erinõudeid kehtestatud, analüüsisid vähemalt ühe tegevusloakohustusega valdkonna erinõudeid, kas seatud nõuded on eesmärgipärased ja vajalikud või on võimalik nõudeid vähendada-lihtsustada. Analüüsitud 14 valdkonnast 12-s leiti lihtsustusvõimalusi
9. Lõpparuanne valitsusele ettepanekute elluviimise tulemustest	Jaanuar 2018	Aprill 2018	Täitmisel. Aprillis esitati valitsusele teine vahearuanne ning pikendati projekti tähtaega 2018. aasta lõpuni

4.2 AVATUD JA KAASAV POLIITIKAKUJUNDAMINE

2. prioriteet: Avatud ja kaasav poliitikakujundamine	2. lubadus: Suurendada kaasamist ja läbipaistvust poliitikakujundamisel	2.1. Avatud valitsemise põhimõtete rakendamine kohalikul tasandil haldusreformi tulemusena 2.2. Kaasavam poliitikakujundamine keskvalitsuse tasandil 2.3. Avatum ja läbipaistvam seadusloome 2.4. Riigiasutuste kaasamisvõimekuse ja valitsusväliste partnerite osalemisvõimekuse suurendamine poliitikakujundamisel
	3. lubadus: Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja eelarveprotsessi kaasamist	3.1. Kaasava eelarvestamise hoogustamine kohalikul tasandil 3.2. Vabaühenduste rahastamise läbipaistvuse suurendamine
	4. lubadus: Sotsiaalsete ja IKT teadmiste-oskuste arendamine infoühiskonna ja e-riigi võimalusi arvestades	4.1. Osalusdemokraatia mõtestamine ja digipädevuse arendamine koolihariduses

LUBADUS 2: SUURENDADA KAASAMIST JA LÄBIPAISTVUST POLIITIKAKUJUNDAMISEL

2.1 Avatud valitsemise põhimõtete rakendamine kohalikul tasandil haldusreformi tulemusena		
Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.01.2017–30.06.2018 ¹²		
Vastutaja		Rahandusministeerium
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Siseministeerium, kohalikud omavalitsused ¹³
	Valitsusvälised partnerid	e-Riigi Akadeemia, EMSL, osalusdemokraatiat väärtustavad vabaühendused
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?		Haldusreformi käigus on süsteemne võimalus arendada kohaliku tasandi valitsemiskultuuri, millele saab reformi

¹² Projekti tegevused lõppesid 2017. aastaga. Tegevuste lõpp oli kavandatud uute ühinenud omavalitsuste moodustamise hetkeks. 2018. aastal on jätkunud teavitustegevused.

¹³ Siseministeerium projektis ei osalenud.

	<p>ettevalmistamisel ja elluviimisel aidata kaasa uute avatud valitsemise põhimõtete ja vahendite toetamisega. AVP uue tegevuskava periood langeb kokku haldusreformi ettevalmistamise ja elluviimisega, mis annab hea võimaluse selle protsessi raames kasutada olemasolevat kogemust avatud valitsemise partnerluse kui meetodi rakendamises kohalikul tasandil.</p> <p>E-riigi Akadeemia eestvõttel ellu viidud projekt „Avatud valitsemise partnerlus kohalikes omavalitsustes“ ning selle raames omandatud kogemuse jagamine katseprojektide raames 2017.–2018. aastal aitab hõlmatud KOVidel kavandada uue moodustunud omavalitsuse ühisarengut avatult ja kaasavalt. Seni projektis osalenud KOVid peavad algatust vajalikuks ja toetavad selle jätkumist, eriti käimasolevaid ühinemiste ettevalmistamisi ja ühinenud KOVi uue halduskultuuri kujundamise vajadust silmas pidades. Olukorras, kus KOVidel on tahe ja vajadus kaasavat kultuuri kujundada, on sellistest vahenditest oluline tugi</p>
Tegevuse kirjeldus	<p>Tegevuste raames nõustatakse ja toetatakse ühinevaid omavalitsusi avatud valitsemise põhimõtete rakendamisel ühinemise järel, ka ühisarengu ettevalmistamisel enne ühinemise toimumist (edasijõudnumate KOVide poolt), sh avatud valitsemist soodustavate eri tegevuste ja e-lahenduste kasutuselevõtu vallas. Projekti elluviimiseks oleks sobiv aeg 2017. aasta algusest, siis on vabatahtlikult ühinenud omavalitsused esitanud ühinemistaotlused ja teinud juriidilised ettevalmistused selleks ning kuni valimiseni oktoobris on neil aeg ja võimalus tegeledagi uues ühinenud vallas juhtimise ja kaasamise ning avatud valitsemise partnerluse põhimõtete rakendamiseks.</p> <p>Juurutavaid omavalitsusi on 8–10, mis on piisav, et saavutada mõju, ent võimaldada osalevatele KOVidele personaalset lähenemist, eesmärkide seadmist ja nende saavutamise hindamist. Tegevused on otseselt seotud AVP tegevuskava prioriteediga, milleks on kodanike kaasatuse ja avatuse suurendamine poliitikakujundamise protsessis.</p> <p>Tegevuste elluviimine on kavandatud Rahandusministeeriumi avatud taotlusvooru kaudu. Projektitaotlejateks saab olla KOVide ja/või MTÜde katusorganisatsioon koos e-Riigi Akadeemiaga</p>
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	<p>Haldusreformi käigus peetakse oluliseks avatud valitsemise põhimõtteid, mis on eelnevalt kokku lepitud kohalike omavalitsuste osalusel. Omavalitsuste ühinemise ettevalmistamisel ning ühinemise järel kasutatakse ja arendatakse edasi seni väljatöötatud tööriistu ja põhimõtteid avatud valitsemiseks</p>

Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Tegevused on seotud AVP deklaratsiooni põhiväärtustest valitsuse tegevust puudutava info kättesaadavuse parandamise (LIGIPÄÄS INFOLE) ning kodanikuühiskonna osaluse toetamisega (OSALUS) ning probleemidest avalike teenuste arendamisega (TEENUSED) – olles seotud kohalike omavalitsuste koostööga kogukondade ja kodanikuühendustega kohaliku elu juhtimisel ning kodanikuteenuste arendamisel ja tõhustamisel ühinenud omavalitsustes			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
				X
Tulemuste kirjeldus	<p>Tegevusega panustati sellesse, et haldusreformi käigus peetaks oluliseks avatud valitsemise põhimõtete rakendamist. Selleks toetati 2017. aastal kahe ühinemispirkonna omavalitsusüksusi avatud valitsemise põhimõtete tegevuskavade väljatöötamisel, kujundamisel ja rakendamisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ moodustunud Elva valla ühinemispirkond (6 KOVi, 14 612 elanikku, 732 km²); ▪ moodustunud Lääneranna valla ühinemispirkond (4 KOVi, 5494 elanikku, 1363 km²). <p>Projekti tulemusena valmisid lisaks omavalitsuspõhiste detailsematele ettepanekutele ka üldised soovitusel avatud valitsemise suurendamiseks omavalitsusüksustes, mida on võimalik rakendada kõikides omavalitsustes. Soovitused täpsemalt: https://mailchi.mp/f2ba7de1ec7a/seitse-ettepanekut-omavalitsusele?e=b7d6d25f98 Ülevaade projektist: https://ega.ee/et/project/avatud-valitsemine-uhinevates-omavalitsustes/ Tegevusega saavutati seatud eesmärgid</p>			
Järgmised sammud	Uus tegevuskava jätkab avatud valitsemise põhimõtete juurutamisega kohalikus omavalitsuses			
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis	
Meetme ettevalmistamine, taotluste esitamine, hindamine ja valik	01.06.2016	01.01.2017	Täidetud	
Katseprojektide elluviimine	01.01.2017	30.12.2018	Täidetud. Projekti käigus selgitati välja ühinevate omavalitsuste senised tegevused avatud valitsemise suunal (valitsemise läbipaistvus,	

			<p>kaasamine, kasutatavad e-lahendused, avalike teenuste delegeerimine ja kogukonnateenuste arendamine, meetmed korruptsiooni ennetamiseks jne) ning esitati ettepanekud ja praktilised näited avatud valitsemise suurendamiseks. Teetähis saavutati plaanitud varem – novembris 2017</p>
--	--	--	---

2.2 Kaasavam poliitikakujundamine keskvalitsuse tasandil

<p>Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.07.2016–31.06.2018</p>		
Vastutaja		Riigikantselei
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Ministeeriumid
	Valitsusvälised partnerid	Vabaühendused, sotsiaalpartnerid
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	<p>Kaasamine poliitikakujundamisse peaks toimuma varasemas faasis, et võimaldada mitmekülsemat arutelu. Eesti probleemiks ei ole tehniliste lahenduste nappus, vaid pigem nende liigsus, mistõttu loob kodaniku seisukohast lisaväärtust eri info ja kanalite seostamine, selgust ja arusaadavust suurendab info sarnane esitlusviis</p>	
Tegevuse kirjeldus	<p>Tegevuse eesmärk on parandada valitsuse plaanide kohta info kättesaadavust, mis võimaldaks poliitikakujundamisel varasemat osalemist.</p> <p>Valitsusveebis pakutav kaasamise tervikpilt suurendab poliitikakujundamise protsessi arusaadavust ja pakub otselinki ministeeriumide kaasamisveebidesse, kus huvitatud osalised saavad poliitikakujundamisse panustada. Ministeeriumide kaasamisrubriikide näol ei ole tegu dubleeriva, vaid sama funktsiooni võimalusega liikuda valitsusveebis kõigi ministeeriumide info koondilt edasi detailsema infoni konkreetse ministeeriumi kaasamisrubriiki, kus on detailsem info vastava valdkonna ja kaasamistegevuste kohta ministeeriumi vastutusvaldkondades. EISI loodud algusetapi praktika juurutamine, et inimestel oleks võimalik saada infot poliitikakujundamises varasemaks osalemiseks</p>	

Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Poliitikakujundamise varasemas etapis osalemiseks paremate eelduste loomine. Valitsusveebi ja ministeeriumide kaasamisalase info ja selle esitlemisviisi standardimine. EISi algatusetapi praktika juurutamine ministeeriumides.			
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Tegevus panustab teenuste arendamisse, ressursside efektiivsemasse kasutamisse, infole ligipääsu suurendamisse ja lihtsustamisse			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
			X	
Tulemuste kirjeldus	<p>Tegevuse eesmärk oli parandada valitsuse plaanide kohta info kättesaadavust, mis võimaldaks poliitikakujundamisel varasemat osalemist.</p> <p>Selleks on ministeeriumide kaasamisveebides ühtlustatud info kättesaadavust ning kaasamiskoordinaatorite abiga jälgitakse, et info suuremates protsessides osalemise kohta oleks kättesaadav. Suurem osa ministeeriume kasutab kaasamisveebe aktiivselt suuremate protsesside kohta info levitamiseks.</p> <p>EISi algatusetapi praktika juurutamiseks on toimunud koolitusi ning kaasamiskoordinaatorite abiga jälgitakse, et suuremate protsesside alustamisest (nt arengukavade koostamine) antaks EISi kaudu aegsasti teada. EISi algatusetapi kasutamine ei ole soovitud määral juurdunud – seda on põhjustanud alternatiivsete teavituskanalite kasutamine, EISi vähene kasutajamugavus ning EISi kasutamise töökorraldus (mitmetes ministeeriumides lisavad dokumente EISi peakasutajad, mitte konkreetse poliitika eest vastutavad poliitikakujundajad)</p>			
Järgmised sammud	<p>Uus AVP tegevuskava võtab fookusesse kaasamist toetava kasutajasõbraliku infotehnoloogia edasiarendamise. Riigikantselei, teiste asutuste ja huvirühmade koostöös töötatakse välja uue eelnõude infosüsteemi lähteülesanne, mis kataks vähemalt praeguse eelnõude infosüsteemi ning osale.ee funktsioonid. Osalistega koos loodav lähteülesanne on eelduseks, et uus keskkond toetaks läbipaistvat ja kaasavat poliitikakujundamist ning vastaks eri kasutajate vajadustele</p>			
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis	
Ministeeriumide kaasamisrubriikide arendamine ja praktika juurutamine	01.07.2016	30.06.2018	Täidetud	

			Ministeeriumide veebidesse on loodud ühtse ülesehitusega kaasamise rubriigid ning nende sisu vaadatakse regulaarsetel kaasamiskoordinaatorite kohtumisel üle
EISi arendusena varasema kaasamise toetamiseks loodud algatusetapi kasutuspraktika juurutamine	01.07.2016	30.06.2018	Täitmisel. Algatusetapi juurutamiseks on toimunud koolitused, koostatud juhendmaterjale ning infot on levitatud kaasamiskoordinaatorite võrgustiku kaudu. Töö algatusetapi juurutamiseks jätkub

2.3 Avatum ja läbipaistvam seadusloome

Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.07.2016–31.06.2018	
Vastutaja	Riigikogu
Kaasvastutajad	Osalevad asutused -
	Valitsusvälised partnerid Korruptsioonivaba Eesti, avatud valitsemise partnerluse ümarlaud, huvide esindamisega seotud osalised
Tegevuse kirjeldus	
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	<p>Lobimine on demokraatlike otsustusprotsesside normaalne osa, kuid varjatud lobimine vähendab demokraatiat. Kuigi lobitöö ei ole Eestis seadustega reguleeritud, viitavad tehtud uuringud selgete reeglite vajadusele. Nii avalikkusel kui ka otsustajatel peab olema selgem arusaam, kes esitasid muudatusettepanekud või kes on eksperdiarvamuste taga. Tuleb seada selged lobimise ehk huvide esindamise reeglid.</p> <p>Vastu on võetud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muudatused (13.04.2016, RT I, 03.05.2016, 2), millega muudetakse komisjonide istungite protokolle märgatavalt sisukamaks ja avatumaks. Lisaks soovitakse kaasata eelnõu arutellu asjasse puutuvaid huvirühmi, kes olid kaasatud eelnõu ettevalmistamisel ja kes soovivad osaleda eelnõu arutelul. Oluline on jälgida, et neid muudatusi arvestatakse</p>
Tegevuse kirjeldus	Seadusloome avatuse suurendamiseks lobireeglite ja huviesinduse põhimõtete väljatöötamine Riigikogu liikmetele, vastava eneseregulatsioonimehhanismi

	loomine hea tava reeglistikuna. Avatud seadusloome praktikasse viimine ja kaasamispraktika tugevdamine. Komisjonide istungite protokollide (§ 39) ja huvirühmade kaasamise osa (§ 36) monitoorimine Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse täitmisel			
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Kodanikukeskse ja avatud seadusloome protsessi täiendamine ja ellurakendamine			
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Lubadus aitab edendada avalikku eetikat, on seotud korrupsiooni ja avaliku eetikaga, ligipääsuga informatsioonile ning edendab kodanikuühiskonna vabadust			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
			X	
Tulemuste kirjeldus	<p>Tegevuskava koostamisel lubati seadusloome avatuse suurendamiseks töötada Riigikogu liikmetele välja lobireeglite ja huviesinduse põhimõtted, tugevdada Riigikogu kaasamispraktikat ning parandada info kättesaadavust.</p> <p>2017. aastal tegi Riigikogu korrupsioonivastane erikomisjon ettepaneku „Riigikogu liikme hea tava“ täiendamiseks. Arutelu tulemusena otsustati tava mitte täiendada ning selle asemel töötas korrupsioonivastane erikomisjon Riigikogu liikmetele välja soovitud huvirühmade esindajatega suhtlemise kohta ning kirjeldas ette tulla võivad näidisolukordi.</p> <p>Komisjon kinnitas soovitud ja näidisolukorrad oma 29. mai 2017. a istungil ning need on kättesaadavad: https://www.riigikogu.ee/komisjonide-teated/korrupsioonivastane-erikomisjon/soovitused-riigikogu-liikmetele-huviruhmade-esindajatega-suhtlemisel/</p>			
Järgmised sammud	Uus tegevuskava jätkab Riigikogu avatuse suurendamisega, keskendudes avaandmetele ning info kättesaadavusele			
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis	
1. Riigikogu liikme käsiraamatu „Riigikogu liikme hea tava“ täiendamine	01.2016	02.2017	Riigikogu korrupsioonivastane erikomisjon võttis vastu soovitud huvirühmadega suhtlemise kohta ja ei täiendanud käsiraamatut.	
2. Riigikogu liikme lobireeglite/huviesinduse hea tava väljatöötamine (kaasates huvirühmi)	04.2016	12.2016		

ja reeglite lisamine Riigikogu liikme käsiraamatusse			RKKTS täiendamisest lähtuvalt koostas Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon soovitud huvirühmadega suhtlemiseks ja korruptsiooni vältimiseks.
3. Kaasamispraktika ja avatud seadusloome protsessi rakendamine vastavalt uuele Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse redaktsioonile	05.2016	03.2019	Komisjonid kaasavad huvirühmasid vastavalt RKKTS § 36 lg-le 2 ¹ .

2.4 Riigiasutuste kaasamisvõimekuse ja vabaühenduste osalemisvõimekuse suurendamine poliitikakujundamisel

Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.07.2016–31.06.2018	
Vastutaja	Riigikantselei
Kaasvastutajad	Osalevad asutused
	Valitsusvälised partnerid
Tegevuse kirjeldus	
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Kaasamise toetamiseks on välja töötatud kaasamise hea tava, õigusloome läbipaistvuse ja ettenähtavuse olulisust rõhutab HÕNTE. Kaasamise praktika varieerub ja vajab tugevdamist, et poliitikakujundamine oleks läbipaistvam, eri osaliste huvid tasakaalustatult arvestatud
Tegevuse kirjeldus	Parandada poliitikakujundamise kvaliteeti, toetades riigiasutuste kaasamissuutlikkuse ja valitsusväliste partnerite osalemissuutlikkuse suurendamist poliitikakujundamisel. Toetatakse uute kaasamisalaste lahenduste katsetamist, riigi kaasamispoliitika arendamist, vabaühenduste poliitikakujundamises osalemise võimekuse arendamist
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Tegevuse eesmärk on parandada poliitikakujundamise kvaliteeti seeläbi, et kaasamine on muutnud süsteemseks, kuna selleks on loodud vajalikud tingimused, vabaühendustel on paranenud võimekus selles protsessis kaasa lüüa. Selleks võetakse ette kaasamisprojekte, mis selle eesmärgi saavutamisele kaasa aitavad
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Ligipääs infole, kodanikuosalus

Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
				X
Tulemuste kirjeldus	<p>Tegevuse eesmärgiks on parandada poliitikakujundamise kvaliteeti, toetades riigiasutuste kaasamissuutlikkuse ja valitsusväliste partnerite osalemissuutlikkuse suurendamist poliitikakujundamisel. Toetatakse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. uute kaasamisalaste lahenduste katsetamist; 2. kaasamispoliitika arendamist; 3. vabaühenduste poliitikakujundamises osalemise võimekuse arendamist. <p>Aastaks 2020 on planeeritud toetada 7 projekti. Praeguseks on ellu viidud 4, teostamisel 2, ettevalmistamisel 4 projekti.</p> <p>Lõppenud:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ EISi arendus ▪ Kliimapolitiika põhialuste 2050 koostamise kaasamisalased tegevused ▪ Vabaühenduste arenguprogramm ▪ Noorteühingute mõjukuse väljaselgitamine <p>Algatatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava koostamisel kaasamissuutlikkuse arendamine (töö tähtaeg 23.6.2018) ▪ Strateegilise partnerluse suurendamine avalikus sektoris (hange koostamisel) <p>Riigikantselei ja partnerite koostöös valminud projektiettepanekute rahastamise vajalikkust hindab Riigikantselei poolt selleks eraldi kokku kutsutud kaasamisprojektide komisjon. Täpsem info: https://riigikantselei.ee/et/kaasamisprojektid-2015-2020</p> <p>Tegevuskava perioodil pakuti vabaühendustele arenguprogrammiga koolitusi ja mentorlust, et parandada vabaühendustes töötavate inimeste teadmisi huvikaitsega seonduvatest teemadest. Samuti analüüsiti noorteühingute mõju ja rolli ning suutlikkust kutsuda ühiskonnas ellu muutusi. Käima lükati projektid põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava koostamisel kaasamissuutlikkuse suurendamiseks ning strateegilise partnerluse suurendamiseks avalikus sektoris (hange koostamisel).</p> <p>Rahastatud projektid on kaasa aidanud kaasamise</p>			

	<p>süsteemsemaks muutmisele ning vabauhenduste võimekusele poliitikakujundamise protsessis kaasa lüüa, kuid nende mõju ei ole olnud ulatuslik.</p> <p>Seetõttu on poliitikakujundamise kvaliteedi toetamiseks täiendavalt kavandatud koolitus, millega arendatakse 700 ametniku ja vabauhenduse esindaja kaasamise, protsessi juhtimise ning analüüsi oskusi</p>		
Järgmised sammud	<p>Projektikomisjon on plaanis kokku kutsuda oktoobris 2018, et otsustada uute projektide algatamine. Ettevalmistamisel olevad projektid on mõeldud säästva arengu eesmärkide sektoriteüleseks rakendamiseks ning rahvaalgatusveebi hääle mõju selgitamiseks hääle andjale. Koolituste korraldamine on osa 2018.–2020. aasta tegevuskavast</p>		
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis
Projektide kavandamine ja elluviimine	01.07.2016	30.06.2018	<p>Täidetud. Ülevaade töös olevatest ja kavandatud projektidest on leitav: https://riigikantselei.ee/et/kaasamisprojektid-2015-2020</p>

LUBADUS 3: SUURENDADA AVALIKU RAHA KASUTAMISE LÄBIPAISTVUST JA EELARVEPROTSESSI KAASAMIST

3.1 Kaasava eelarvestamise hoogustamine kohalikul tasandil	
Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.09.2016–31.03.2018	
Vastutaja	Rahandusministeerium
Kaasvastutajad	Osalevad asutused
	Valitsusvälised partnerid
Tegevuse kirjeldus	
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Haldusreformi tulemusena tekivad suuremad kohalikud omavalitsused (KOV). Et aga kodanike kaasatus sellega ei väheneks, vajaks analüüsimist kodanike eelarveotsuste tegemisse kaasamise võimalused
Tegevuse kirjeldus	Kaasava eelarve laialdasemalt juurutamiseks võtame eesmärgiks analüüsida praeguseid erinevaid kaasava eelarvestamise näiteid ja võimalikke vajalikke muudatusi õiguskorras ning koostada juhendi ja levitada teadlikkust kohalikes omavalitsustes

Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Suurendada ühiskonna sidusust ning toetada kaasava eelarvestamise abil kogukonna jaoks paremate lahenduste leidmist			
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Ressursikasutus			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
			X	
Tulemuste kirjeldus	<p>Kaasava eelarvestamise hoogustamisega soovitakse suurendada ühiskonna sidusust ning toetada kogukonna jaoks paremate lahenduste leidmist.</p> <p>Kavandatud tegevused lükkusid personalimuudatuste tõttu edasi, kuid plaanitud tegevused viiakse ellu ning on kavandatud valmis saada 2018. aasta lõpuks. Praeguseks on juhendi koostamine lõppjärgus, kavas on veel kohtumised kohalike omavalitsuste esindajatega, et saada vahetut tagasisidet praktika rakendamise kohta Eestis.</p> <p>Kaasavasse eelarvestamisse on haaratud üha rohkem Eesti elanikke – 20¹⁴ omavalitsust rakendab seda 2018. aastal ning mitmed soovivad 2019. aastast alustada. Vaata lisaks: https://digi.lib.ttu.ee/i/?8975</p>			
Järgmised sammud	Kavas on kohtumised kohalike omavalitsuste esindajatega, et saada vahetut tagasisidet praktika rakendamise kohta Eestis. Kohtumised aitavad suurendada juhendmaterjali praktilisust ja kasutatavust			
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis	
1. KOVides rakendavate näidete kokkukogumine	01.09.2016	31.12.2016	Täidetud seisuga 2018 III kvartal. Kokku on kogutud KOVides kasutatavad eelarvestamise näited. Neid on põhjalikult analüüsitud, samuti on koostatud ülevaatlikku statistikat	
2. Teoreetilise kirjanduse analüüs	01.01.2017	31.07.2017	Täidetud seisuga 2018 III kvartal. Tutvutud on nii rahvusvahelise kirjandusega kui ka kaasava eelarve kirjandusega Eesti kohta.	

¹⁴ Eestis on haldusreformi järel 79 omavalitsust.

			Teoreetiline kirjandus on olnud ka juhendi aluseks
3. Õigusaktide analüüs	01.01.2017	31.07.2017	Täidetud seisuga 2018 III kvartal. Koostatud on ülevaade kaasava eelarve õigusaktidest Eestis
4. Juhendi koostamine	01.09.2017	31.12.2017	Täitmisel. Juhendi eeldatav valmimisaeg on detsember 2018. Hetkeseisuga on valmis juhendi mustand. Kavas on kohtumised kaasavat eelarvet rakendavate omavalitsustega, et saada tagasisidet praktika rakendamise kohta
5. Kaasava eelarvestamise tutvustamine omavalitsustele	01.01.2018	31.03.2018	Tuleb täita. Tegevusega on võimalik alustada pärast juhendi valmimist, eeldatavalt 2018. a detsembris või 2019. a alguses

3.2 Vabäühenduste rahastamise läbipaistvuse suurendamine

Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.07.2016–30.06.2018	
Vastutaja	Siseministeerium (analüüsitegevused) Rahandusministeerium (rahastamisandmete avalikustamine)
Kaasvastutajad	Osalevad asutused Rahandusministeerium/Siseministeerium, Kodanikuühiskonna Sihtkapital
	Valitsusvälised partnerid Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
Tegevuse kirjeldus	
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	EMSLi variraport vabäühenduste rahastamise kohta tõi esile, et rahastamispraktika on läbipaistvam ja korrastatum kui enne juhendmaterjali kasutuselevõtmist, kuid süsteemset muutust rahastamis põhimõtete järgimisel ei ole saavutatud. Puudub täpne ja järjepidev ülevaade riigieelarvest vabäühendustele mõeldud vahendite ja nende mahtude kohta
Tegevuse kirjeldus	Vabäühenduste rahastamise läbipaistvuse suurendamiseks on vaja ühelt poolt ühtlustada rahastamispraktika ja teiselt poolt avalikustada rahastamist kirjeldavad andmed.

	<p>Vabaühenduste rahastamise praktika ühtlustamiseks koostatakse teadmispõhine analüüsimeetodika rahastamispehõimõtete järgimise hindamiseks ja tehakse esimene analüüs (vastutab Siseministeerium). Rahastamisandmete avalikustamiseks jätkatakse kesksest finantsarvestuse tarkvarast riigiasutuste kaudu vabaühendustele eraldatud vahendite kohta päringute tegemist ja analüüsi koostamiseks EMSLile saatmist. Lisaks koondatakse samalaadne info toetuste vahendajatelt, kelle vastavaid andmeid kesksüsteemis ei ole. EMSLi tehtud koondanalüüs avalikustatakse riigiraha rakenduses (vastutab Rahandusministeerium)</p>			
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	<p>Muuta avaliku raha kasutamine läbipaistvamaks ja aidata otsustajatel/rahastajatel paremini suunata ressursse tasakaalustatult ning tõhusalt. Viia vabaühenduste rahastamise praktika vastavusse vabaühenduste riigieelarvest rahastamise juhendmaterjali ja hea rahastamise pehõimõtetega, et muuta avaliku raha kasutamine läbipaistvamaks ja tõhustada vabaühenduste panust valdkondade arengusse. Avalikustada vabaühenduste rahastamise andmed</p>			
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Ressursikasutuse läbipaistvus			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
				X
Tulemuste kirjeldus	<p>Tegevuse eesmärgiks on viia vabaühenduste rahastamise praktika vastavusse vabaühenduste riigieelarvest rahastamise juhendmaterjali ja hea rahastamise pehõimõtetega, et muuta avaliku raha kasutamine läbipaistvamaks ja tõhustada vabaühenduste panust valdkondade arengusse; samuti avalikustada vabaühenduste rahastamise andmed.</p> <p>Tegevuse tulemusena avalikustati 2016. aasta andmed selle kohta, kui palju on riigiasutused vabaühendustele eri liiki toetusi jaganud või neilt teenuseid ning kaupu ostnud. Kasutatud andmed pärinevad riigiasutuste ja sihtasutuste raamatupidamisest ning vabaühenduste majandusaasta aruannetest. Andmeid on Vabaühenduste Liidul kavas igal aastal uuendada ja keskkond asub http://mtyraha.heakodanik.ee. Edaspidi tuleb veel pingutada, et eri asutuste andmed oleksid ühtlasemas formaadis – kolmandiku väljamaksete juures pole teada, kellele need tehti, 10% juures on puudu rahastusliik, sest</p>			

	iseäranis sihtasutused ja Eesti Kultuurkapital ei järgi oma raamatupidamises samu arvestusmeetodeid kui ministeeriumid. Andmete olemasolu üksi aga võimaldab juba leida probleemkohad ja nii praktikat tõhustada		
Järgmised sammud	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vabaühenduste Liit koostöös Siseministeeriumiga jätkab analüüsikeskkonna http://mtyraha.heakodanik.ee ajakohasena hoidmist. 2017. a andmete lisamine on aruande koostamise hetkel töös. ▪ Rahastamisandmete analüüsile esitatavate ootuste täitmiseks on lisaks avaliku sektori valitsusalade rahastusandmetele vaja kokku tuua lisaandmed nii, et ühe andmestiku raames muutuksid vaadeldavaks ka vabaühenduste tulubaas, KOVide väljamaksud vabaühendustele, vabaühendustelt ostetud teenuste kulud, maailmamootjate register ning tulumaksusoodustusega ja käibemaksukohustuslastest vabaühenduste nimekirjad 		
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis
<i>Vabaühenduste rahastamise põhimõtete analüüsitegevused (vastutab Siseministeerium)</i>			
1. Vabaühenduste rahastamise põhimõtete analüüsi meetodika väljatöötamine	01.06.2016	30.06.2017	Täidetud. SIM korraldas riigihanke, mille raames tegi Tartu Ülikool töö „Vabaühenduste rahastamis põhimõtete analüüsimeetodika koostamine ja esimese hindamise läbiviimine“. Töö raames valmis ka vabaühenduste rahastamise analüüsi meetodiline juhend. Juhend lähtub sellest, et rahastamist puudutavad andmed peavad vastama kasutajate vajadustele ning olema lähitulevikus analüüsitavad nullhalduskoormusega
2. Esimene analüüs, mis hindab nii rahastamispraktikat kui ka muutusi rahastamise dünaamikas, on meetodika alusel tehtud ja soovitusel rakendatud	01.07.2017	30.06.2018	
<i>Vabaühenduste rahastamist kirjeldavate andmete kogumine, analüüsimine ja avalikustamine (vastutab Rahandusministeerium)</i>			
1. 2015. aastal riigiasutuste kaudu kantud raha kohta on ülevaade EMSLile saadetud	01.01.2016	31.01.2016	Hilinemisega täidetud Esialgseid andmeid olid halva kvaliteediga ning analüüsi tulemusi ei avaldatud. 2016 oli juba kogu valitsus SAPI peal ja andmete kvaliteet
2. EMSL analüüsib ja koostab ülevaate	01.02.2016	31.03.2016	

3. Toetuste vahendajate kaudu 2015. aasta andmete koondamine ja edastamine EMSLile	01.03.2016	15.06.2016	seeläbi parem. 2016. Aasta andmed avalikustati ka rakenduses http://mtyraha.heakodanik.ee .
4. EMSL koostab koondanalüüsi	16.06.2016	30.09.2016	
5. Analüüsi tutvustamine ja avalikustamine riigiraha rakenduses	01.10.2016	31.10.2016	
6. 2016. aastal riigiasutuste kaudu kantud raha kohta on ülevaade EMSLile saadetud	01.01.2017	31.01.2017	Täidetud 2016. aasta andmetel põhinev analüüsikeskkond on avalik ja kättesaadav http://mtyraha.heakodanik.ee Andmete avalikustamine ja veel detailsemal moel ühtses riigiraha rakenduses jääb lähiaastate ülesandeks.
7. Toetuste vahendajate kaudu 2016. aasta andmete koondamine ja edastamine EMSLile	01.01.2017	31.01.2017	
8. EMSL koostab koondanalüüsi	01.02.2017	31.03.2017	
9. Analüüsi tutvustamine ja avalikustamine riigiraha rakenduses	01.04.2017	30.04.2017	

LUBADUS 4: SOTSIAALSETE JA IKT TEADMISTE-OSKUSTE ARENDAMINE INFOÜHISKONNA JA E-RIIGI VÕIMALUSI ARVESTADES

4.1 Osalusdemokraatia mõtestamine ja digipädevuste arendamine koolihariduses		
Tegevuse alguse ning lõpu kuupäev 01.01.2016–31.12.2019 (tegevustega on alustatud)		
Vastutaja		Haridus- ja Teadusministeerium
Kaasvastutajad	Osalevad asutused	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sihtasutus Innove, Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus, Riigikantselei, ülikoolid
	Valitsusvälised partnerid	Huvitatud kodanikualgatused, õpetajad, koolijuhid, õpilased
Tegevuse kirjeldus		
Millist avalikku probleemi tegevus lahendab?	Avatud ja kaasav poliitika eeldab kõigi kodanike ja eriti noore põlvkonna sotsiaalsete ning IKT teadmiste ja oskuste arendamist infoühiskonna ja e-riigi võimalusi arvestades. Noortes IT-huvi äratamiseks on Vabariigi Valitsus ja ka Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) käivitanud mitmeid algatusi. Samas on seni vähest tähelepanu pälvinud noorte oskused kasutada e-riigi võimalusi oma kodanikuõiguste ja -kohustuste teostamiseks. Mitmed e-teenuste kasutajate ja noorte valimisea langetamise mõjude uuringud näitavad Eesti noorte passiivsust võrreldes teiste riikide noortega	

Tegevuse kirjeldus	Sotsiaalainete ainekavade arendustöös 2016.–2018. aastal konsulteerib HTM vastavate huvirühmadega, sh kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Huvitatud osalised, vabaühendused jne esitavad oma ettepanekud sotsiaalainete valdkonna õpieesmärkide ja õpitulemuste täiendamiseks/uuendamiseks kooskõlas õppekava üldosaga			
Kuidas aitab tegevus kirjeldatud probleemi lahendada?	Kooliharidus toetab osalusdemokraatia mõtestamist nüüdisaegse avatud valitsemise kontekstis ning vajalike digipädevuste omandamist infoühiskonnas hakkamasaamiseks			
Milliste AVP väärtuste edendamisele tegevus kaasa aitab? / AVP võtmevaldkond, millesse tegevus panustab	Kodanikuühiskonna vabadusse panustamine õppekavade arendustegevusega ning selle rakendamist toetava õppevara kättesaadavuse tagamisega			
Lisainfo	-			
Täitmise seis	Pole alustatud	Piiratud	Suures osas täidetud	Täidetud
		X		
Tulemuste kirjeldus	<p>Tegevuse tulemusena soovitakse jõuda olukorda, kus kooliharidus toetab osalusdemokraatia mõtestamist nüüdisaegse avatud valitsemise kontekstis ning vajaliku digipädevuse omandamist infoühiskonnas hakkamasaamiseks.</p> <p>Sotsiaalainete ainekavade ajakohastamiseks on loodud töörihm, kelle eestvedamisel on koos huvirühmadega täpsustatud ja uuendatud valdkonnapädevused ning õpitulemused, mis aitavad tagada ühiskonna sidusust ja turvalisust ning tagavad üldharidusõppe kvaliteedi. 2019. aastaks on kõik huvirühmad andnud alusinfo, mis aitab kujundada avatud ja kaasavat koolikeskkonda.</p> <p>Koostatud on inimõiguste kontseptsioon hariduses.</p> <p>Lõppenud on digipädevuste mudeli arendamine ning mudelit on tutvustatud eri üritustel.</p> <p>Plaanitud tegevused on toimunud, kuid algselt plaanitud ajakavast maas</p>			
Järgmised sammud	Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine jätkub ka uues tegevuskavas. Ainekavade hindamiskriteeriumide ajakohastamisel kaasatakse huvirühmad ning nende ettepanekud loovad eelduse kujundada vastavaid hoiakuid ja oskusi			
Teetähiste saavutamine	Algus	Lõpp	Täitmise seis	

<p>1. Sotsiaalainete ainekavad on ajakohastatud 2019. aastaks ning õppimiseks ja õpetamiseks vajalik õppematerjal on kättesaadavaks tehtud digitaalse õppevara portaali e-Koolikott kaudu</p>	<p>01.07.2016</p>	<p>31.12.2019</p>	<p>Täitmisel. Sotsiaalainete valdkonna ainekavade ajakohastamiseks on loodud töörühm, kellele on huvirühmad teinud kodanikuühiskonna kujundamise vaatevinklist ettepanekuid ainekavade muutmiseks. Konsultatsioonid ainekavade muutmiseks algavad 2019. aastal. Ettepanekute põhjal tehakse muudatused eeldatavalt 2019. aasta sügisel. Ainekavade ajakohastamise järel on vajalik teha ülevaade õppevarast (sh e-õppevarast), mis vajab uuendamist</p>
<p>2. Õppekavade eelnõude kavandid on valmis</p>	<p>01.07.2016</p>	<p>30.06.2018</p>	<p>Täitmisel. Ainekavade ajakohastamisel on tehtud ettepanekud valdkonnapädevuste uuendamiseks. Õpitulemuste kirjelduste tööversioon on ekspertidele edastatud retsenseerimiseks</p>
<p>3. Riikliku õppekava kohaselt peavad koolid nägema oma õppekavades ette õpilaste, muu hulgas digipädevuste, arendamist. Sihtasutus Innove nõustab koole nende õppekavade koostamisel</p>	<p>01.07.2016</p>	<p>30.06.2018</p>	<p>Täitmisel. Lõppenud on digipädevuste mudeli arendamine ning mudelit on tutvustatud eri üritustel. Innove nõustab koole õppekavade koostamisel, juhul kui kool taotleb koolitusluba, ja vajaduse põhjal. Koolid arendavad õpilaste digipädevusi süsteemselt. Riik seirab digipädevuste omandamise taset tasemetööde abil.</p>

5. KOGEMUSTE VAHETAMINE JA ÕPPIMINE

Eesti osaleb eri rahvusvaheliste avatud valitsemise võrgustike töös. Kogemusi on vahetatud nii AVP rahvusvahelistel tippkohtumistel kui ka Põhjala riikide AVP võrgustiku kaudu.

2016. a detsembris osales Eesti delegatsioon AVP tippkohtumisel Pariisis. Eesti delegatsiooni juhtis kohtumisel president Kersti Kaljulaid. 2018. a juulis toimunud AVP tippkohtumisel Tbilisis juhtis Eesti delegatsiooni riigihalduse minister Janek Mäggi.

Tegevuskava koostamise ja elluviimise käigus on tuge saadud ka AVP rahvusvaheliselt tugiüksuselt ning sõltumatu hindaja (IRM ehk *independent reporting mechanism*) soovitudest.

6. KOKKUVÕTE JA EDASISED SAMMUD

Avatud valitsemise partnerluse tegevuskavaga püstitatud eesmärgid on suures osas saavutatud. Suurte muudatuste nägemiseks on kaheaastane rakendusperiood liialt lühike. Samas on avatud valitsemise tippkohtumised näidanud, et Eesti pingutused avatud valitsemise arendamisel on eeskujuks ka teistele riikidele.

Järgnevalt on toodud kokkuvõttev hinnang AVP tegevuskavva hõlmatud tegevuste tulemustele:

Tegevus	Kokkuvõttev tulemus
1. prioriteet: Kodanikesksed avalikud teenused	
1. lubadus: Suurendada kasutajate osalust avalike teenuste kujundamisel ja arendamisel	
1.1 e-Maksu- ja Tolliamet 2020	Suures osas täidetud. Maksu- ja Tolliamet lõi lõppkasutajatega koostöös mugava ja funktsionaalse e-teenuste prototüüpi, kirjeldas uue keskkonna nõuded ning lõi testkeskkonna. Isikute halduse, kasutajate halduse, makseviiside ning nõuete keske halduse arendamisse kaasati lõppkasutajaid ning saadud tagasisidet arvestatakse käimasolevas arendustöös. Rakendatud on lahendus, mis võimaldab ettevõtetel palkade ülekandmisel automaatselt tasuda ka tööjõumaksud. Alates 2019. aasta kevadest saavad kasutajad järk-järgult eri arenduse osi kasutama hakata. e-MTA valmib tervikuna 2020. a. Tegevuse eesmärgid on saavutatud
1.2. Bürokratia vähendamine ja lihtsam riik	Suures osas täidetud. Tegevuse eesmärgiks on vähendada ettevõtetele bürokraatlikke nõudeid riigiga suhtlemisel ja muuta bürokraatia vähendamine püsivaks eesmärgiks. Tegevus on olnud eesmärgipärane. Tegevus keskendub kolmele suunale: 1) <u>bürokraatia ja halduskoormuse vähendamine riigiasutustega suhtlemisel</u> Pooled ettevõtjate ettepanekutest on ellu viidud. Lahendused on läinud kaugemale ideekorje raames tehtud ettepanekutest. Olulisemateks algatusteks on olnud Aruandlus 3.0, millega vaadatakse kriitiliselt üle Maksu- ja Tolliameti, Statistikaameti ning Eesti Panga andmevajadus ja luuakse võimalused andmete automaatseks liikumiseks. Oluline on ka keskkonnaotsuste süsteem KOTKAS, kuhu koondatakse kogu keskkonnalubadega seonduv menetlus. 2) <u>majandustegevust põhjendamatult piiravate erinõuete kaotamine</u>

Tegevus	Kokkuvõttev tulemus
	<p>Iga ministeerium, kelle haldusalas on erinõudeid kehtestatud, analüüsis vähemalt ühe tegevusloakohustusega valdkonna erinõuete eesmärgipärasust ja vajalikkust ning hindas nõuete lihtsustamise võimalusi. Kokku 14 analüüsitud valdkonnast leiti 12-s lihtsustusvõimalusi, millest neljas on lihtsustused juba jõustunud.</p> <p>3) <u>riigi sisebürokratia vähendamine</u></p> <p>Samuti on avaliku sektori siseselt lihtsustatud töö- ja teenusprotsesse. Ellu viia lubatud 418 ettepanekust on teostatud 39%. Näiteks kaotati seaduses kohustus küsida isiku igakordset nõusolekut haldusakti digitaalseks kättetoimetamiseks.</p> <p>Rakkerühma tegevust pikendati 2018. aasta lõpuni, et võimalikult paljud head ettepanekud ellu viidud saaks.</p>
2. prioriteet: Avatud ja kaasav poliitikakujundamine	
2. lubadus: Suurendada kaasamist ja läbipaistvust poliitikakujundamisel	
2.1. Avatud valitsemise põhimõtete rakendamine kohalikul tasandil haldusreformi tulemusena	<p>Täidetud.</p> <p>Tegevusega panustati sellesse, et haldusreformi käigus peetaks oluliseks avatud valitsemise põhimõtete rakendamist. Selleks toetati 2017. aastal kahe ühinemispriirkonna omavalitsusüksusi avatud valitsemise põhimõtete tegevuskavade väljatöötamisel, kujundamisel ja rakendamisel.</p> <p>Projekti tulemusena valmisid lisaks omavalitsuspõhistele detailsematele ettepanekutele ka üldised soovitusel avatud valitsemise suurendamiseks omavalitsusüksustes, mida on võimalik rakendada kõikides omavalitsustes.</p> <p>Tegevusega saavutati seatud eesmärgid. Uus tegevuskava jätkab avatud valitsemise põhimõtete juurutamisega kohalikus omavalitsuses</p>
2.2. Kaasavam poliitikakujundamine keskvalitsuse tasandil	<p>Suures osas täidetud.</p> <p>Tegevuse eesmärk oli parandada valitsuse plaanide kohta info kättesaadavust, mis võimaldaks poliitikakujundamisel varasemat osalemist.</p> <p>Selleks ühtlustati ministeeriumide kaasamisveebides info kättesaadavust ning juurutati EISi algatusetapi praktikat. Kaasamiskoordinaatorite abiga jälgitakse, et info suuremate protsesside kohta oleks kättesaadav nii kaasamisveebides kui ka EISis.</p> <p>Suurem osa ministeeriume kasutab kaasamisveebe aktiivselt suuremate protsesside kohta info levitamiseks. EIS algatusetapi kasutamine ei ole soovitud määral juurdunud.</p> <p>Uus AVP tegevuskava võtab fookusesse kaasamist toetava kasutajasõbraliku infotehnoloogia edasiarendamise</p>
2.3. Avatum ja läbipaistvam seadusloome	<p>Suures osas täidetud.</p> <p>Tegevuskava koostamisel lubati seadusloome avatuse suurendamiseks töötada Riigikogu liikmetele välja lobireeglite ja huviesinduse põhimõtted, tugevdada Riigikogu kaasamispraktikat ning parandada info kättesaadavust.</p> <p>2017. aastal tegi Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon ettepaneku „Riigikogu liikme hea tava“ täiendamiseks. Arutelu tulemusena otsustati tava mitte täiendada ning selle asemel töötas korruptsioonivastane erikomisjon Riigikogu liikmetele välja soovitusel huvirühmade esindajatega suhtlemise kohta ning kirjeldas ette tulla võivad näidisolukordi.</p> <p>Uus tegevuskava jätkab Riigikogu avatuse suurendamisega, keskendudes avaandmetele ning info kättesaadavusele</p>

Tegevus	Kokkuvõttev tulemus
<p>2.4. Riigiasutuste kaasamisvõimekuse ja valitsusväliste partnerite osalemisvõimekuse suurendamine poliitikakujundamisel</p>	<p>Täidetud.</p> <p>Tegevuse eesmärgiks oli parandada poliitikakujundamise kvaliteeti, toetades riigiasutuste kaasamissuutlikkuse ja valitsusväliste partnerite osalemissuutlikkuse suurendamist poliitikakujundamisel uute kaasamisalaste lahenduste katsetamise, kaasamispoliitika arendamise ja vabaühenduste poliitikakujundamises osalemise võimekuse arendamise kaudu.</p> <p>Tegevuskava perioodil pakuti vabaühendustele arenguprogrammiga koolitusi ja mentorlust, et parandada vabaühendustes töötavate inimeste teadmisi huvikaitsega seonduvatest teemadest. Samuti analüüsiti noorteühingute mõju ja rolli ning suutlikkust kutsuda ühiskonnas ellu muutusi. Käima lükati projektid põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava koostamisel kaasamissuutlikkuse suurendamiseks ning strateegilise partnerluse suurendamiseks avalikus sektoris.</p> <p>Rahastatud projektid on kaasa aidanud kaasamise süsteemsemaks muutmisele ning vabaühenduste võimekusele poliitikakujundamise protsessis kaasa lüüa, kuid nende mõju ei ole olnud ulatuslik. Seetõttu on AVP 2018–2020 tegevuskava raames kavandatud koolitus poliitikakujundamise kvaliteedi toetamiseks, millega arendatakse 700 ametniku ja vabaühenduse esindaja kaasamise, protsessi juhtimise ning analüüsi oskusi.</p>
<p>3. lubadus: Suurendada avaliku raha kasutamise läbipaistvust ja eelarveprotsessi kaasamist</p>	
<p>3.1. Kaasava eelarvestamise hoogustamine kohalikul tasandil</p>	<p>Suures osas täidetud.</p> <p>Kaasava eelarvestamise hoogustamisega sooviti suurendada ühiskonna sidusust ning toetada kogukonna jaoks paremate lahenduste leidmist. Ehkki tegevus viibis, on kaasava eelarve laialdasemalt juurutamiseks nüüdseks kokku kogutud praegused erinevad kaasava eelarvestamise näited, analüüsitud on olemasolevat õiguskorda ning valminud on esmane juhendmaterjal.</p> <p>Kaasavasse eelarvestamisse on haaratud üha rohkem Eesti elanikke – 20¹⁵ omavalitsust rakendab seda 2018. aastal ning mitmed soovivad 2019. aastast alustada.</p>
<p>3.2. Vabaühenduste rahastamise läbipaistvuse suurendamine</p>	<p>Täidetud.</p> <p>Tegevuse eesmärgiks oli viia vabaühenduste rahastamise praktika vastavusse vabaühenduste riigieelarvest rahastamise juhendmaterjali ja hea rahastamise põhimõtetega, et muuta avaliku raha kasutamine läbipaistvamaks ja tõhustada vabaühenduste panust valdkondade arengusse.</p> <p>Tegevuse tulemusena avalikustati 2016. aasta andmed selle kohta, kui palju on riigiasutused vabaühendustele eri liiki toetusi jaganud või neilt teenuseid ning kaupu ostnud (http://mtyraha.heakodanik.ee). Vabaühenduste Liit koostöös Siseministeeriumiga jätkab analüüsikeskkonna ajakohasena hoidmist.</p> <p>Edaspidi tuleb veel pingutada, et eri asutuste andmed oleksid kvaliteetsemad. Samuti soovitakse muuta ühest kohast vaadeldavaks ka vabaühenduste tulubaas, KOVide väljamaksed vabaühendustele, vabaühendustelt ostetud teenuste kulud, maailmamuuatjate register ning tulumaksusoodustusega ja käibemaksukohustuslastest vabaühenduste nimekirjad</p>
<p>4. lubadus: Sotsiaalsete ja IKT teadmiste-oskuste arendamine infoühiskonna ja e-riigi võimalusi arvestades</p>	

¹⁵ Eestis on haldusreformi järel 79 omavalitsust.

Tegevus	Kokkuvõttev tulemus
4.1. Osalusdemokraatia mõtestamine ja digipädevuse arendamine koolihariduses	Piiratud. Tegevuse tulemusena sooviti jõuda olukorda, kus kooliharidus toetab osalusdemokraatia mõtestamist nüüdisaegse avatud valitsemise kontekstis ning vajaliku digipädevuse omandamist infoühiskonnas hakkamasaamiseks. Plaanitud tegevused on toimunud, kuid algsest ajakavast maas. Sotsiaalainete ainekavade ajakohastamiseks on loodud töörühm, kelle eestvedamisel on koos huvirühmadega täpsustatud ja uuendatud valdkonnapädevused ning õpitulemused. 2019. aastaks on kõik huvirühmad andnud alusinfo, mis aitab kujundada avatud ja kaasavat koolikeskkonda. Koostatud on inimõiguste kontseptsioon hariduses. Lõppenud on digipädevuste mudeli arendamine ning mudelit on tutvustatud eri üritustel. Osalusdemokraatia hoiakute ja oskuste arendamine jätkub ka uues tegevuskavas

Nimetatu on vaid osa avatud valitsemise edendamiseks mõeldud tegevustest. Korruptsiooni ennetamist juhitakse eraldi korruptsioonivastase strateegia¹⁶ kaudu. Kodanikuühiskonna arengukavaga panustatakse tegutsemisvõimekate ja ühiskondlikult aktiivsete elanike võimestamisele. Haldusvõimekuse arendamisel ja OECD riigivalitsemise raporti soovitude rakendamisel keskendutakse poliitikakujundamise võimekuse suurendamisele, sh toetatakse riigiteenistujate, sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste partnerite võimekust. Õiguspoliitika arengusuunad näevad ette õigusloome kvaliteedi standardi, sh kaasamise ja õigusaktide mõjude analüüsi miinimumnõuded. Lisaks panustavad avatud valitsemisse mitmed vabatahtlused ja ministriumid oma igapäevatoös.

Alljärgnevalt on kirjeldatud tegevuskava rakendamisel tehtud tähelepanekuid ja saadud õppetunde:

Tegevuskava koostamine

- Tegevuskava koostamise protsessis võtta enam aega ideekorjeks ning tegevuste osalistega läbirääkimiseks ja kokkuleppimiseks.
- Elluviijad töid välja, et vajaduste ja tegevuste läbiarutamine elluviijate ja partnerite vahel (sarnaselt 2018 – 2020 tegevuskava koostamise protsessis korraldatud aruteludele) on heaks viisiks kokkulepete saavutamiseks enne tegevuste detailset kirjeldamist.
- Tegevuskava koostamisel on oluline mõista, millise tulemuseni on võimalik jõuda kaheaastase rakendusperioodi jooksul.

Tegevuskava elluviimine ja seire

- Tegevuste edukaks rakendamiseks on lisaks koordineeriva kogu tegevusele oluline ka koostöö konkreetsete tegevuste raames.
- Vaid tegevuste rakendamise seisust ülevaate andmiseks ei ole mõistlik koordineeriva kogu kohtumisi korraldada – regulaarseid ülevaateid saab anda veebis.
- Olgugi et rakendusperiood on lühike, võib selle jooksul tegevuste detailides nii mõndagi muutuda. Samuti tuli ette mitmeid personalimuudatusi elluviijate hulgas. Seetõttu on tegevuskava rakendamise seirel oluline fikseerida ka tegevustes toimuvad muudatused ning nende põhjused.

Nii elluviijad kui ka partnerid leidsid, et tegevuskava on hea viis avatud valitsemisele kaasa aitavate algatuste koordineerimiseks riigis.

¹⁶ <http://www.korruptsioon.ee/et/korruptsioonivastane-tegevus-eestis/korruptsioonivastane-strateegia-2013-2020>

Augustis 2018 kinnitas valitsus Eesti avatud valitsemise partnerluse tegevuskava aastateks 2018–2020. Uue tegevuskava koostamisel tuginesime olemasoleva tegevuskava rakendamisel saadud kogemustele ja õppetundidele.